

Õiguskantsler

Teie 13.04.2022 nr

Meie 27.05.2022 nr 7-5/220682/2202865

Õigus ravimitoetusele

Lugupeetud avaldaja

Küsisite õiguskantslerilt, kas linnalt toetust taotleval inimesel on õigus keelduda kodukülastusest ning kas sellest võib sõltuda toetuse määramine.

Olete pöördunud Nõmme Linnaosa Valitsuse sotsiaalhoolekande osakonna poole ning taotlenud sissetulekust sõltuvat toetust, sest Teil on raskusi ravimite eest tasumisega. Nõmme sotsiaalhoolekande osakond on õiguskantsleri nõunikule selgitanud, et esitasite retseptiravimite tšekke 60,16 euro ulatuses ning Nõmme sotsiaalhoolekande osakond hüvitas sellest 15 eurot. Pärast seda taotlesite veel 82,50 euro eest ravimite hinna hüvitamist, kuid nende tšekkide puhul ei olnud võimalik dokumentaalselt tõendada, et need olid Teie enda kulud. Nõmme sotsiaalhoolekande osakond maksis Teile toimetuleku tagamiseks veel 5 eurot.

Seega on Teie avaldus osaliselt rahuldatud ning Teile on toetust makstud. Kui Te linna otsusega siiski ei nõustu, on Teil õigus 30 päeva jooksul alates otsuse teadaasaamisest esitada vaie Nõmme Linnaosa Valitsusele või kaebus Tallinna Halduskohtule. Kaebuse esitamise kohta saate teavet [kohtute veebilehelt](#). Vaide esitamiseks võite [võtta ühendust](#) Nõmme Linnaosa Valitsuse sotsiaalhoolekande osakonna ametnikuga.

Uurisime ka Nõmme sotsiaalhoolekande osakonna taotlust Teie kodu külastada.

Nõmme Linnaosa Valitsuse sotsiaalhoolekande osakond selgitas, et ei ole seadnud Teile toetuse saamise eeltingimuseks kodukülastust. Teie kodu sooviti külastada selleks, et teha kindlaks, kas elate ka tegelikult rahvastikuregistrisse kantud elukohas ning kas Teile on tagatud vajalikud tingimused. Kuigi Te ei andnud ametnikele nõusolekut Teid külastada, otsustas Nõmme sotsiaalhoolekande osakond Teile osaliselt toetust maksta. Seega ei saa väita, et linnaosavalitsus on teie abitaotlust lahendades Teie õigusi kodukülastuse nõudega rikkunud ja Teid selle nõude eiramise tõttu abita jätnud.

1. Tallinna linn maksab sissetulekust sõltuvat toetust vabatahtlikult. See tähendab, et põhiseaduse ja seaduste kohaselt ei pea linn seda toetust maksma. Ühtlasi tähendab see, et linn võib ise määrata toetuse saamise tingimused. Iseenesestmõistetavalt tohib toetuse maksmisele seada üksnes asjakohaseid tingimusi, mis ei piira toetuse taotleja põhiõigusi ülemäära. Tallinna Linnavolikogu peab põhiõigusi (nt põhiõigust eraelu kaitsele) järgima ka siis, kui linn jagab toetusi, milleks teda ükski seadus ei kohusta.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

2. Linn maksab sissetulekust sõltuvat toetust toimetuleku tagamiseks muu hulgas tervise säilitamise ja taastamisega seotud kulude osaliseks või täielikuks hüvitamiseks (Tallinna Linnavolikogu 07.10.2021 määruse nr 26 „[Sotsiaaltoetuste maksmise tingimused ja kord](#)“ § 14 lg 2). Nõmme sotsiaalhoolekande osakond selgitas õiguskantsleri nõunikule, et sissetulekust sõltuva toetuse üle otsustamiseks on vaja teada toetuse taotleja sissetulekuid ning näha tema kuludokumente. Selleks palub sotsiaalhoolekande osakond toetuse taotlejal esitada kõikide olemasolevate pangakontode viimase kolme kuu väljavõtted ning tõendatavad andmed viimases kalendrikuus tehtud kulude kohta. Kui inimese viimase kolme kuu keskmine netosissetulek on kehtivast töötasu alammäärast väiksem, määrab linnaosavalitsus talle toetuse.

3. Nõmme sotsiaalhoolekande osakond on avaldanud tõsist kahtlust, et Te ei pruugi tegelikult elada Nõmmel, vaid elate Mustamäel. Tallinna Linnavolikogu 07.10.2021 määrus nr 24 „[Sotsiaalhoolekandeline abi andmise kord](#)“ (edaspidi abi andmise kord) § 4 lõike 1 järgi on abi õigus saada inimesel, kelle tegelik ja rahvastikuregistrisse kantud elukoht on Tallinna linn. Üldjuhul otsustab abi määramise rahvastikuregistrisse kantud elukoha järgne linnaosa valitsus (abi andmise korra § 10 lg 1). Seega on rahvastikuregistrisjärgse elukoha linnaosa valitsus pädev hindama, kas inimene elab tegelikult Tallinnas. Asjaolu, et inimene elab tegelikult mõnes teises Tallinna linnaosas, pole sissetulekust sõltuva toetuse määramisel oluline. Seega ei saa linnaosavalitsus sissetulekust sõltuva toetuse maksmist otsustades selle asjaolu väljaselgitamise vajadusega kodukülastust ka põhjendada.

4. Linn peab selgitama välja abi saamiseks pöördunud inimese abivajaduse ja sellele vastava abi ulatuse. Nii on ette nähtud [sotsiaalhoolekande seaduse](#) (SHS) § 15 lõikes 1. Kuigi Tallinna abi andmise korras jõustuvad abivajaduse hindamise sätted alles 01.07.2022, tuleb linnaosavalitsusel sel ajal rakendada sotsiaalhoolekande seadust ning selgitada inimese abivajadus välja seaduse alusel.

5. Seaduses on ette nähtud, et abi andmiseks tuleb inimese abivajadust hinnata terviklikult (SHS § 15). Selleks võib olla vaja hinnata ka inimese toimetulekut tema kodus, aga vaid siis, kui see on asjakohane. See, et kodukülastus peab olema sisuliselt põhjendatud, tuleneb ka abi andmise korrast: abivajaduse hindaja külastab abitaotlejat tema tavapärases keskkonnas, et selgitada välja, kuidas ta toime tuleb, kui palju ning millist abi või hooldust ta vajab, kui selleks on vajadus (01.07.2022 jõustuv § 9 lg 2 p 3).

6. Iga inimene vastutab enda käekäigu eest ise (sotsiaalseadustiku üldosa seaduse ([SÜS](#)) § 5). Kuna inimene otsustab ise, kas ta soovib abi vastu võtta (SHS § 12), võib ta nii abivajaduse terviklikust hindamisest kui ka kodukülastusest keelduda. Seega, kui sotsiaaltöötaja järeldab talle teadaolevate asjaolude põhjal, et kodukülastus on vajalik pakkumaks inimesele rohkem abi (nt kompenseeritavate ravimite põhjal oletatakse, et inimene võib vajada kõrvalabi), tuleb inimesele seda selgitada. Samuti tuleb selgitada, mida toob kaasa see, kui inimene sotsiaaltöötajat oma koju ei luba.

7. Kui toetuse taotleja kodukülastust siiski ei soovi ja olemasoleva teabe põhjal on võimalik abi anda väiksemas mahus, kui inimene võib tegelikult vajada, tuleb seda abi talle anda. Kui aga inimese keeldumise tõttu pole võimalik otsustada, millist abi ja kui suures mahus abi ta vajab, peab seda talle (äraütlevas otsuses) selgitama.

8. Kui inimene soovib toetust üksnes ravimite ostmiseks ja muud abi enda hinnangul ei vaja, tuleb linnaosavalitsusel otsustada, kas inimese ravimite ostu kompenseerimise taotlus on põhjendatud. Üldjuhul pole vaja sellise otsuse tegemiseks inimese kodu kontrollida, sest Tallinnas vaadatakse sissetulekust sõltuva toetuse määramisel vaid inimese tulusid ja kulusid

(vt Nõmme linnaosavalitsuse selgitusi p-st 2). Kodukülastus pole siiski välistatud, kui inimese tulude ja kulude hindamisel tekib põhjendatud vajadus kontrollida, kas inimese esitatud väited peavad paika. Näiteks kui inimene on ravimite hinna kompenseerimist taotlede selgitanud, et tema pangakontolt maha võetud suurem summa on kulunud küttekolde remondile vms, võib olla linnaosavalitsusel vaja hinnata kohapeal, kas inimese väited vastavad tõele.

Loodan, et neist selgitustest on kasu.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks: Nõmme Linnaosa Valitsuse sotsiaalhoolekande osakond
Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet (avaldaja andmeteta)